

НОВІ ПРАВИЛА ОБЛІКУ

З 01.01.2018 р. наберуть чинності зміни, внесені Законом № 2164 до Закону про бухоблік. Основними ідеями цих змін є введення поняття «підприємства, що становлять суспільний інтерес» з визначенням для них особливих умов ведення обліку та звітування, підвищення рівня публічності та доступності фінансової інформації підприємств шляхом розкриття інформації на власних сайтах та запровадження вимоги надання фінансової звітності на запит зацікавлених сторін; встановлення спеціальних критеріїв для класифікації суб'єктів господарювання на мікро-, малі, середні та великі підприємства; розширення переліку випадків, коли фінансова звітність підлягає обов'язковому аудиту; оновлення підходів до документування господарських операцій. Ці та інші зміни та їх вплив на порядок ведення бухгалтерського обліку підприємствами розглянемо далі.

ПІДПРИЄМСТВА, ЩО СТАНОВЛЯТЬ СУСПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС

Законом вводиться нове поняття у вітчизняному законодавстві «підприємства, що становлять суспільний інтерес».

Так, ст. 1 Закону про бухоблік доповнено таким визначенням: підприємства, що становлять суспільний інтерес, — це підприємства — емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які відповідно до цього Закону належать до великих підприємств.

При цьому для підприємств, що становлять суспільний інтерес, визначено такі особливі умови:

- вони зобов'язані вести облік та складати звітність відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності;
- вводяться окремі вимоги для осіб, що претендують обіймати посаду головного бухгалтера підприємства, що становить суспільний інтерес;
- опублікування фінансової звітності на власному сайті підприємства;
- підтвердження річної фінансової звітності аудиторським висновком.

ТАКСОНОМІЯ ФІНЗВІТНОСТІ

Відповідно до оновленої ст. 1 Закону про бухоблік таксономія фінансової звіт-

ності — склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку. Наразі відсутні прийняті нормативні акти, що затверджують таксономію фінансової звітності.

ЗА ЯКИМИ КРИТЕРІЯМИ КЛАСИФІКУВАТИМУТЬСЯ ПІДПРИЄМСТВА

За розміром підприємства класифікуються на мікро-, малі, середні та великі. Як вже зазначалось, Законом № 2164 для цілей бухгалтерського обліку визначено нову класифікацію поділу суб'єктів господарювання за критерієм їх розмірів. Критерії наведено в таблиці.

Для розрахунку кількісного значення наведених у таблиці ознак в євро застосовується офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період), розрахований на підставі курсів Нацбанку України, що встановлювалися для євро протягом відповідного року.

ХТО ЗВІТУВАТИМЕ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Звітність за міжнародними стандартами відповідно до змін, передбачених Законом № 2164, мають складати такі суб'єкти господарювання:

Мікропідприємства	Малі підприємства	Середні підприємства	Великі підприємства
Ті, що одночасно задовольняють дві з таких трьох ознак:	Ті, що не відповідають критеріям, встановленим для мікропідприємств, та одночасно задовольняють дві з таких трьох ознак:	Ті, що не відповідають критеріям, встановленим для малих підприємств, та одночасно задовольняють дві з таких трьох ознак:	Ті, що не відповідають критеріям, встановленим для середніх підприємств, та одночасно задовольняють дві з таких трьох ознак:
балансова вартість активів — до 350 тис. євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 700 тис. євро; середня кількість працівників — до 10 осіб	балансова вартість активів — до 4 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 8 млн євро; середня кількість працівників — до 50 осіб	балансова вартість активів — до 20 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 40 млн євро; середня кількість працівників — до 250 осіб	балансова вартість активів — понад 20 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — понад 40 млн євро; середня кількість працівників — понад 250 осіб

- підприємства, що становлять суспільний інтерес;
- публічні акціонерні товариства;
- підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення.

Нововведенням є те, що підприємства, які згідно із законодавством складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, зобов'язані забезпечити ведення бухгалтерського обліку відповідно до облікової політики за міжнародними стандартами після подання першої фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами, що визнається такою у порядку, визначеному міжнародними стандартами.

При цьому звертаємо увагу, що першим звітним періодом, за який підприємства, що зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти, подають фінансову звітність на підставі таксономії за міжнародними стандартами в електронній формі, є 2019 р.

ОПРИЛЮДНЕННЯ ФІНЗВІТНОСТІ ТА ОБОВ'ЯЗКОВИЙ АУДИТ

Законом встановлено нові підходи до розкриття суб'єктами господарювання фінансової інформації.

По-перше, вводиться вимога щодо оприлюднення окремими категоріями підприємств річної фінансової звітності на власному веб-сайті. При цьому оприлюднена фінансова звітність має бути підтверджена аудиторським висновком, що також підлягає публікації. Таку норму передбачено у ст. 14 Закону про бухгалтерський облік.

Постає питання, яку інформацію і у які терміни має бути оприлюднено. Так, мають оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці:

- не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, — підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення;
- не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, — великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, та середні підприємства;
- не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, — інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств.

Таким чином, слід очікувати розширення обсягів обов'язкового аудиту — до переліку підприємств, що підлягають обов'язковому аудиту, додатково потрапляють великі і середні підприємства, що не є емітентами цінних паперів.

По-друге, підприємства зобов'язані забезпечувати доступність фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності для ознайомлення юридичних та фізичних осіб за місцезнаходженням цих підприємств, а також зобов'язані надавати копії фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом про доступ до публічної інформації.

ДОВІДКОВО

Першим звітним періодом, за який підприємства, що зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти, подають фінансову звітність на підставі таксономії за міжнародними стандартами в електронній формі, є 2019 р.

По-третє, визначається, що фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, не є конфіденційною інформацією та не належить до інформації з обмеженим доступом, крім випадків, передбачених законом. На фінансову звітність не поширюється заборона щодо поширення статистичної інформації. Ця зміна є важливою, наприклад, в розумінні того, що розширюються можливості отримання публічної інформації при складанні трансфертної документації.

ВИМОГИ ДО БУХГАЛТЕРСЬКИХ СЛУЖБ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ СУСПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС

Законом № 2164 встановлено такі критерії, яким має відповідати кадровий склад бухгалтерії підприємств, що становлять суспільний інтерес. Так, підприємство, що становить суспільний інтерес, зобов'язане утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входять не менше двох осіб. Ця вимога не поширюється на недержавні пенсійні фонди та інститути спільного інвестування.

Головним бухгалтером підприємства, що становить суспільний інтерес, може бути призначена особа:

- яка має повну вищу економічну освіту;
- стаж роботи у сфері фінансів, бухгалтерського обліку та оподаткування не менше трьох років;
- не має непогашеної або незнятої судимості за вчинення злочину проти власності та у сфері господарської діяльності.

ЯКІ ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ

Законом № 2164 переглянуто принципи бухгалтерського обліку, зокрема, виділено такі:

- повне висвітлення;
- автономність, послідовність;
- безперервність, нарахування;
- превалювання сутності над формою;
- єдиний грошовий вимірник;

- інші принципи, визначені міжнародними стандартами або національними ПБО, або національними ПБО в державному секторі.

ПЕРВИННІ ДОКУМЕНТИ: Є ПОМ'ЯКШЕННЯ

Закон № 2164 містить норму, згідно з якою передбачено, що незначні недоліки в документах, що містять відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання господарської операції, за умови, що такі недоліки не перешкоджають можливості ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції, та містять відомості про дату складання документа, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо.

Зазначена норма має пом'якшити вимоги щодо контролю за оформленням первинних документів за формальними ознаками та одночасно пом'якшувати наслідки дії ст. 44 Податкового кодексу, де йдеться про те, що об'єкт оподаткування формується на підставі документів, оформлених за правилами бухгалтерського обліку.

Слід зауважити, що суспільні очікування, пов'язані з прийняттям та запровадженням Закону № 2164, має забезпечити удосконалення законодавчих засад ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до положень європейського законодавства, а також підвищення рівня прозорості та зіставності показників фінансової звітності вітчизняних компаній, що сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні.

Крім того, слід очікувати, що зміни, внесені до Закону про бухоблік, сприятимуть гармонізації національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності із законодавством Європейського Союзу та міжнародним стандартам фінансової звітності.

Катерина ПРОСКУРА,

аудитор, консультант з податкового та бухгалтерського обліку, доктор екон. наук,

за сприяння

Юрія РОМАНЮКА,

директора Департаменту прогнозування доходів бюджету та методології бухгалтерського обліку Мінфіну України

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

Податковий кодекс — Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
Закон про бухоблік — Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». **Закон про доступ до публічної інформації** — Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації». **Закон № 2164** — Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень»